

LJUBLJANSKA FILHARMONIJA

V. koncertna sezona

XV.

Simfonični koncert

Solist: prof. Panča Vladigerov

Dirigent: Dr. Danilo Švara

SPORED:

- 1.) Bernard: Scherzo za godalni orkester
- 2.) Vladigerov: Koncert za klavir in veliki orkester op. 31
  - a) Con moto — mosso
  - b) Andante
  - c) Allegro moderato
- 3.) Vladigerov: Vardar — Bolgarska rapsodija

ODMOR

- 4.) Čajkovski: Četrta simfonija
  - a) Andante sostenuto — Moderato con anima
  - b) Andantino in modo di canzona
  - c) Scherzo — Pizzicato ostinato
  - d) Finale — Allegro con fuoco

Ponedeljek dne 22. aprila 1940 — Začetek ob 20. uri
Dvorana hotela Union

RESTAVRACIJA

SLAŠČIČARNA

KOŠAK

PREŠERNOVA 52

TELEFON 44-40

Ljubitelji glasbe!

Vsakovrstna glasbila

Vam nudi in popravi

DORJATH JAKOB

Ljubljana - Frančiškanska 3

Panča Vladigerov

Izmed bolgarskih skladateljev sedanosti je Panča Vladigerov gotovo v tujini najbolj znan in upoštevan. Bil je rojen 13. marca 1899. v mestu Šumen (nemška leksika trdijo, da je bil rojen v Zürichu) ter je že zgodaj kazal veliko nadarjenost. Študiral je najprej v Bolgariji, na glasbeni Akademiji v Sofiji, nato pa je nadaljeval študije v Berlinu pri Paulu Juonu in Georgu Schumannu in jih dokončal leta 1918. z Mendelssohnovo nagrado za svoj klavirski koncert opus 6. Tudi njegove kla-

virske skladbe op. 9, „Tri impresije“, so mu priborile isto priznanje. Dobrih deset let je nato živel v Berlinu kot kapelnik na Reinhardtovem gledališču, za katero je napisal scenično glasbo k Strindbergovi drami „Sanje“. Leta 1932. je bil imenovan za profesorja na glasbeni Akademiji v Sofiji, kjer je tudi sedaj njegovo stalno bivališče.

Vladigerov je zelo plodovit skladatelj, ki se je zlasti uveljavil na polju salonske klavirske glasbe. Njegov slog temelji na bolgarski narodni melodiki, ki jo ume podpreti s pestrobarvno, novoromantično harmonizacijo, v kateri je razviden vpliv takozvane avstrijske šole. Od vseh jugoslovanskih skladateljev je njegovo ime najbolj prodrlo na koncertne sporede inozemskih, zlasti nemških pianistov in orkestrrov. Večina njegovih del je izšla v dunajski založbi Universal-Edition, posebno seveda klavirske skladbe, ki tvorijo jedro njegovega ustvarjanja. Njegov opus obsega eno opero, troje klavirskih koncertov, en violinski koncert, dve orkestrski suiti, rapsodijo „Vardar“, bolgarske plese, violinsko sonato, „Burlesko“ za violino in orkester ter mnogo krajših značilnih klavirskih skladb. Na tem koncertu se bo sam predstavil tudi kot interpret lastnega klavirskega koncerta, medtem ko je na sporedu še drugo njegovo nacionalno delo, rapsodija „Vardar“.

L. M. Š.

Dr. Danilo Švara

Dr. Danila Švare dirigentska pot začenja že v njegovem devetem letu, ko je vodil cerkveni zbor in pevsko društvo „Slavec“ v svojem rojstnem kraju Ricmanje. Kot gimnazijec je v Kranju štiri leta vodil šolsko petje in na Dunaju je bil eno leto dirigent zbora slovenskih visokošolcev. Izvrsten pianist — na Dunaju učenec prof. A. Trosta, v Frankfurtu prof. Malate, prej še gospe Pirnatove, Seškove in Srečka Kumarja — se je vedno udeleževal in na Dunaju ni bilo v letih 1920—22. jugoslovanskega ali češkega koncerta, kjer ne bi bil sodeloval. Po doktorski diplomii političnih ved, pa se je posvetil popolnoma glasbi. Privatni študij dirigiranja pri H. Scherchenu, ga je usposobil, da je bil nastavljen kot korepetitor in dirigent pri naši operi in že po osmih mesecih je dirigiral poleg operet prvo opero. Po dveh letih je odšel spet v Nemčijo in tam na konservatoriju študiral šest mesecev kompozicijo, operni repertoar in dirigiranje. Leta 1930. se vrne v Ljubljano, kjer se kmalu pospe v najvidnejšo vrsto naših dirigentov. Do podrobnosti podkovan, s smislom za arhitektoniko in frazo je dal v operi že mnogo predstav katerih absolutno visoki nivo je priznala vsa kritika. Njegov repertoar obsega večino standardnih oper: Verdi, Puccini, Bizet, Massenet, Smetana, Musorgski, Borodin, Wagner, Strauss in Mozart.

V zadnjih letih se je format dirigenta Švare še poglobil. Orkester mu sledi vedno z zanosom in natančnostjo. Izvrsten spomin mu omogoča, da obvlada skoro vse partiture na pamet.

Kot simfonični dirigent se je dr. Švara v Ljubljani zelo malo uveljavljal. Prejšnji ravnatelj opere g. M. Polič je vse koncerte — razen dveh — dirigiral sam. V Pragi je dirigiral na festivalu Osterčev koncert in žel zelo laskave ocene, ljubljansko filharmonijo pa samo enkrat, ko je v dveh dneh prevzel koncert za dirigentom Ikonomovim in je silno težak program izvedel odlično. Za sedanji koncert si je kot središčno točko izbral „Čajkovskega četrto simfonijo“, poleg dveh bolgarskih kompozicij: „Vardar“ in „Koncert za klavir“ komponista Vladigerova. Od domačih del dirigira Bernardov godalni „Scherzo“.

Peter Iljič Čajkovski

in njegova 4. simfonija

V celem lahko pripisujemo Čajkovskemu sedem simfonij: prve tri so ostale skoraj neopazene, kot sedmo pa lahko smatramo simfonično pesnitev „Manfred“, ki že oblikovno (obstoji iz štirih delov) očituje naslov na strogo simfonijsko ustvarjanje. Prva njegova simfonija, katero je napisal za časa učenja na peterburškem konservatoriju, je imela podnaslov „Zimske sanje“. V razdobju med prvo in sedmo je poteklo njegovo življenje in njegove simfonije so prave avtobiografije, ki ponazorujejo njegova doživetja v samo glasbi lastnem jeziku.

Prva simfonija (iz leta 1866.) ni imela skoraj nobenega uspeha in tudi njena predelava ni zamogla priboriti lovorik. Vsak njenih delov je imel podnaslov in tako spada prav za prav v skupino simfonijskih pesnitev. Druga simfonija je bila v prvič izvajana leta 1873. pod taktirko Nikolaja Rubinsteina. Tudi ta ni posebno ugajala, čeprav je temeljila v tematiki na maloruskih narodnih motivih. Razočaran od neuspeha, jo je Čajkovski podvržal ponovni predelavi ter je imela doma leta 1881. znatnejši uspeh, ni pa mogla prodreti v tujino, kar pripisuje bolj lahkotnemu značaju skladbe, kakor pa njeni morebitni nepopolnosti. Tretja simfonija (v d-duru) obsega pet stavkov ter je bila komponirana v rekordnem času od 5. junija do 1. avgusta 1875. leta. Že septembra nato je bila prva izvedba, vendar tudi ni vžgala do finala: šele zaključna poloneza je izzvala bučno odobravanje, četudi je vsebinsko najbolj šibka. V glavnem prve tri simfonije Čajkovskega nagibajo bolj k suitni, kot k simfonični obliki ter je morda v tem vzrok, da niso mogle v širni svet kljub mnogoterim dragocenim domislekom.

Četrta simfonija je bila komponirana v usodnem letu 1877., čigar dogodki so osenčili skladateljevo nadaljne življenje. Napisal jo je vzpričo svojega ljubezenskega in zakonskega razočaranja. Prva izvedba je bila leta 1878. (10. februarja) pod vodstvom dirigenta Nikolaja Rubinsteina, uspeh pa je bil zelo zmeren. Večina časopisov je izvedbo vobče prezrla ali pa prešla s konvencionelnimi opazkami. Delo je posvečeno „Mojemu najboljšemu prijatelju“. S tem nazivom je počaščena baronica Meck, velika skladateljeva podpornica, ki ji je v pismu pojasnil tudi duhovno vsebino skladbe, katero v kratkem tu posnemam:

„Uvod je jedro cele simfonije, v njem je glavni domislek: to je fatum, ona usodna sila, ki ovira stremljenje k sreči in ljubosumno skrbi, da se nebo ne razoblači in ne prevladujeta mir in dobro počutje; sila, ki visi kot Damoklejev meč na glavo in neprestano zastruplja dušo. Ne preostaje drugo, kot da se ji podvržeš in brezuspešno tožiš. Tedaj se zablesti žarek radosti, ki nenadoma razsvetli srce. Kakšna lepota! Vse tuge, ves mrak in vsa žalost so namah pozabljeni. Sreča! Sreča!! Sreča!!! Toda ne! saj so le sanje, fatum jih prežene. Tako je celo življenje le menjava mrakobne resničnosti in bežnih snov sreče — ni pristana: valovi te premetavajo sem ter tja, dokler te ne pogoltnejo. To bi bil program prvega stavka.

Drugi prikazuje bol v drugem stadiju: to je melanholično občutje, ki te obide, ako sediš sam zvečer doma, utrujen od dela. Knjiža ti zdrkne iz roke in v spominu vstaja cela vrsta prispodob iz prejšnjega življenja. Kako žalostno, da je vse to bilo nekoč in izginilo! Vendar se je prijetno spominjati mladosti: toži se ti po nji, a nimaš poguma, niti veselja, pričeti novo življenje. Utrujen si od nje. Hoče se ti spominov — vse je že tako dalač — žalostno, a vendar kako sladko je brskati po spominih.

V tretjem stavku ni določene programske osnove. Kapriciozne arabeske, ki so se vkradle v domišljijo, kot da si izpil nekaj vina. To ni niti veselo, niti izrecno žalostno. Prav za prav ne misliš na nič — fantazija se opoteka poljubno in si dovoljuje razne izlete. Nenadoma se spomniš pijanega mužika in poulične popevke, iz daljave prihaja zvok vojaške koračnice. To so pač domisleki brez prave zveze, ki kar tako nastajajo v možganih in enako preidejo. Z resničnostjo nimajo skupnosti: nerazumljivi so, bizarni, raztrgani.

Četrta stavek. Če ne najdeš v sebi vira veselja, ozri se okrog! Pojdi med ljudstvo! Glej, kako se veselo zabava, kako se predaja svojim radostnim čustvom! Slika kmetskega slavlja. Komaj pa si se malo vživel vanj, pozabil nase in se vtopil v pogled na veselje drugih, že te zaloti neumorni fatum in se ti javlja. Drugi se zanj ne brigajo, niti te ne pogledajo in ne vedo, da si samotni in žalosten. O, kako se veselijo, kako so srečni! In ti še hočeš vztrajati v trditvi, da je svet tegoben? Še obstoja radost, priprosta, samobitna radost. Veseli se nad radostjo drugih in — še smeš živeti.

To je vse, kar bi Vam lahko povedal o vsebini moje 4. simfonije, draga prijateljica. Seveda moje besede niso jasne in dovolj izčrpne. Toda v tem je ravno bistvo instrumentalne glasbe, da se ne da analizirati.“

L. M. Š.

Filip Bernard

Na tem koncertu doživi krstno simfonično izvedbo skladba domačega avtorja, Filipa Bernarda. Nekaj biografskih podatkov: Filip Bernard je bil rojen 24. aprila 1896. na Jesenicah kot sin znanega godbenika in kapelnika jeseniške tovarniške godbe. Že zgodaj je sodeloval v domačem orkestru kot goslač, kasneje se je udeleževal kot godbenik, obvladajoč razne instrumente, tudi v drugih orkestrih, dalj časa tudi na Dunaju, kjer je študiral teoretske glasbene predmete. Vojna ga je vrgla na fronto, odkoder je šele ob premirju izšel in se nastanil najprej v Mariboru in kasneje v Ptuju. V teh letih se je glasbeno-teoretsko izpopolnjeval ter vedno bolj posvetil kompoziciji. V tem namenu se je vpisal tudi na ljubljanski državni konservatorij, kjer je posečal pouk iz kompozicije. Imenovanje za vojaškega kapelnika v Trebinju je študij prekinilo. Danes je Filip Bernard član radijskega orkestra v Ljubljani.

Kot skladatelj je nastopil prvič javno z „Elegijo“ za orkester, ki mu je prinesla mnogo priznanja, prav tako kot „Fantazija“ za violino in orkester v izvedbi naše violinistke, mariborčanke Fanike Brandl-Jevdjenjčičeve. Nadaljna njegova dela so: Rapsodično kolo, Scherzo in okrog petindvajset drugih krajših skladb, ter nekako trideset priredb raznih del drugih avtorjev.

L. M. Š.

Nabavila sem si
te krasne zavese
v specialnem
oddelku tvrdke

A. & E. SKABERNÈ

LJUBLJANA

Dame!

Gospodinje!

Za knjižnico

veliko izbiri domačih in tujih, znanstvenih in leposlovnih del, zlasti elegantne izdaje zbranih spisov Cankarja in Finžgarja

Za pisarno

krasne pisalne garniture, papir, kuverte s firmo, tintnike, nalivna peresa računske knjige, registratorje, tehn. potrebščine

Za stanovanje

izdelke umetne obrti iz keramike in kristala v največji izbiri in umetniške slike naših priznanih umetnikov

Za obleko

najboljše in najraznovrstnejše modne žurnale in revije, zlasti francoske, nemške in češke

Vam nudi

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA - KONGRESNI TRG 19